

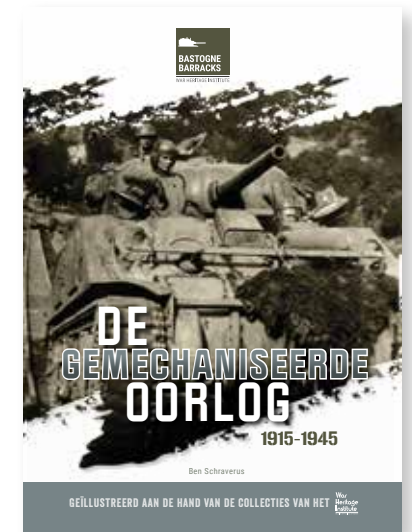
De gemechaniseerde oorlog

1915-1945

In 2022 werkte het **War Heritage Institute** op zijn site Bastogne Barracks een nieuwe scenografie uit om de bezoekers een unieke en verrijkende ervaring te bieden. In de tentoonstellingsloodsen is een grote collectie voertuigen en kanonnen uit de Tweede Wereldoorlog te zien. Deze waaier van militaire machines, van de kleine Willys Jeep tot de imposante ISU-152 over de Scammell, de Pacific, de Panzer IV en verschillende Sherman-varianten, biedt een overzicht van de mechanisering van het leger in de jaren 1930 en '40.

Het **WHI** vult deze permanente opstelling nu aan met een boek dat dertig jaar geschiedenis van militaire voertuigen in België, Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, de U.S.S.R. en de Verenigde Staten belicht. Lezers kunnen niet enkel het verhaal van de tentoongestelde voertuigen ontdekken, maar ook dat van de strijdende partijen die ze tijdens de oorlog hebben ingezet.

Dit boek bevat zowel gedetailleerde informatie over de specifieke technische kenmerken van elke machine als anekdotes over hun operationeel gebruik: het vertelt de machines, de oorlog én de mens.

13/12/2024

€ 34,50

368 pp. / 170 x 240 mm

300 ill. / Hardcover

NL ISBN 978 94 616 1958 7

Binnenaanzicht van de Mark IV-tank.

© WH, John Vandepaen.

Goodwood
18-20 juli 1944
Aangevoerd door de Amerikanen om zijn opmars naar Caen te bespoedigen, besluit de Britse generaal Montgomery een offensief in de richting van de heuveling van Bourguibus te lanceren, ten zuidwesten van de stad. Hiervoor zet hij drie *Armoured Divisions* in, uitgenus met Sherman, Sherman Firefly en Cromwells. De indrukwekkende middelen konden niet voorkomen dat de Britse pantservoertuigen op een vaartbaan en goed georganiseerde Duitse verdediging stuiten, meer bepaald in de dorpen die tegen de heuvelrug aanleunen. De site wordt wel degelijk ingenomen, maar de Britten verliezen bijna 300 tanks, tegenover ongeveer honderd voertuigen aan Duitse kant. Op 20 juli verlammen hevige stortregens het front, meteen het einde van operatie Goodwood.

De brigade-Piron in Normandië
8 augustus-2 september 1944
Op 8 augustus 1944 landt de brigade-Piron, genoemd naar de majoor die het bevel voert, in Normandië. De eenheid, ook gekend als de 1re Belgian Group, bestaat uit Belgen en Luxemburgers die naar Engeland zijn getrokken. Ze verschijnt op 13 augustus aan het front en betreft haar eerste slachtoffers op 16 augustus. De eenheid bevrijdt vervolgens de Côte Fleurie, evenals de steden Cabourg, Desauville en Honfleur, ze komt voor de poorten van Le Havre tot stilstand. De opmars kost de brigade 27 doden. Op 4 september trekken Piron en zijn manschappen een juichend Brussel binnen, waarna het richting Leopoldsborg en Maastricht gaat. Vervolgens neemt de eenheid deel aan de gevechten die in Nederland woeden¹⁵¹.

Dinsdag 22 augustus 1944, een Daimler Armoured Car van het gepantserde eskader van de 1re Belgian Brigade Group rijdt Villers-sur-Mer binnen en stopt voor het Hotel du Bray. De Belgen zijn aan de Britse 6^e luchtdaagdivisie verbonden.
© Canada, Dept. of National Defence Library and Archives Canada / 9510-1014-6-E

152 BRABANT, W., *de... op... cit.*, 2014, p. 151-162.

Bergen
3-8 september 1944
In september 1944 jagen de Amerikanen het Duitse leger doorheen België op. Ongeveer 70.000 soldaten van de *Wehrmacht* (7. Armee en 5. Panzerarmee, evenals Kampfgruppen en diverse andere eenheden) zitten vast in een enclave tussen Quévrain en Jemappes (de 'Zak van Bergen'). Ze worden niet enkel door de Sherman van de 3rd Armored Division beschoten, maar vooral genadeloos gebombardéerd. Zo'n 25.000 soldaten en vier generals worden gevangengenomen; 3.500 Duitse soldaten komen om in wat later het 'Klein Stalingrad' wordt genoemd. Meer dan 30.000 Landsers weten via secundaire wegen echter ook te ontkomen. Het verzet biedt de Amerikanen een doeltreffende steun, maar betaalt daarvoor een zware prijs in Henegouwen. De 3rd Armored Division raast in één week tijd door het land; na Bergen worden Binche, Charleroi, Namen, Hoel en Luik bevrijd. Als eerste geallieerde eenheid neemt die divisie ook een Duitse stad in. In deze fase van de oorlog trekt het Duitse leger zich terug om in eigen land strijd te leveren en de gevechten die in België plaatsvinden, zijn meer vertragen tactieken dan echte verdedigingspogingen¹⁵³.

Arracourt
19-22 september 1944
Midden september 1944, net wanneer het 3rd U.S. Army van generaal Patton ten noorden en zuiden van Nancy de Meuse overstek, krijgt het 5. Panzerarmee van generaal de Panzertruppen Hasso von Manteuffel het bevel om de voortschrijtende Amerikaanse elementen ten oosten van de stad te vernietigen. In de daaropvolgende confrontatie bij het dorp Arracourt staan de Duitse Panzerbrigade 111 en 113 tegenover de voorhoede van de Amerikaanse 4th Armored Division: een van de meest intense tankgevechten van de hele campagne in het Westen. Drie dagen lang vechten de Duitse Panthers, Panzer IV's en het Sturmgeschütz tegen de Amerikaanse M5A1 Stuarts, Sherman en M18 Hellcats. De slag bij Arracourt is een tactische triomf voor de 4th Armored Division die twee Panzerbrigades verslaat en hen aanzienlijke schade toebrengt, met slechts beperkte verliezen in de eigen rangen. Tegen de avond van 22 september 1944 heeft Combat Command A van de 4th Armored Division 24 kanonnen verloren (tweentien M4's, drie M18's en zeven M5A1's), terwijl de Duitse verliezen in totaal 79 kanonnen bedragen, plus 75 andere die beschadigd of achtergelaten worden of min of meer onbruikbaar zijn gemaakt.

Op 3 september 1944 vaart een colonne van de Task Force Mills, verbonden aan het 33rd pantserregiment van de Amerikaanse 3rd pantserdivisie, op de Duitse infanterie die in de streek rond Glin omsingeld is.
© U.S. NARA, Washington D.C., n. 600973.

153 COLLIGNON, A., *Battle de la poche de Mort*, in CHESESMA, Belgium WW2. <https://www.belgium.be/bebelgique/en/collectie/124-02-03/battle-de-la-poch-de-mort.html> (geraadpleegd op 08/06/2023).

DE EERSTE WERELDOORLOG: EEN KWALLEDE START

Met Robby Houben, historicus en e-curator van het War Heritage Institute

Het zelfrijdende geschut van luitenant Henkart; links zijn Opel bewapend met een Lewis-machinegeweer, rechts zijn Pipe uitgerust voor generaal. Baan naar Tienen, 1914.
© WH, vzw Tank Museum, Brussel, 2002. Autoarchiefen 1914, nr. 10132

Bij de pioniers van de motorisering bevindt zich... het Belgische leger in 1914 beschikt de strijdmacht over een twintigtal auto's⁶⁵. Om het wagenpark uit te breiden, verdient het een groot aantal voertuigen van de burgerbevolking, samen met hun chauffeurs en mecaniciens. Plannen om ze te 'militariseren' zijn er dan nu niet. Reserve-luitenant Henkart neemt een initiatief en laat zijn twee persoonlijke auto's, een Pipe en een Opel, bepantseren. Hij krijgt stalen platen van de Cockeill-scheepwerf in Hoboken en doet ze door arbeiders van het Belgische autobedrijf Minerva op zijn twee auto's monteren. Vervolgens rust hij ze met Lewis-machinegeweren uit.

Verkenningen en raids voor het hoofdkwartier worden tot 6 september 1914 uitgevoerd, datum waarop Henkart en zijn bemanning bij Westerlo sneuvelen⁶⁶. Het initiatief geeft deels aanleiding

Minerva-autokanon, uitgebeeld door Alfred Bastien (België, 1915) - Oost-Indische inkt op papier.
© WH, KLM, CDO, Brussel, nr. n. 803975.

MORS/MINERVA-AUTOKANONEN

Dankzij de proberse van luitenant Henkart wordt het Belgische leger een koploper op het gebied van gepantserde kanonvoertuigen. In 1914 bestelt hij bij de bedrijven S.A.V.A. (Société anversoise pour la fabrication de voitures automobiles) en Minerva in Antwerpen een dertigtal dergelijke stukken. Na de Duitse innamen van de stad op 10 oktober 1914 wordt de vervaardiging van de autokanonnen aan het Franse Mors soeverein, een bedrijf dat dan door André Citroën wordt geleid. De wagens zijn doeltreffend om raids tegen de Duitsers uit te voeren. Ze hebben echter geen dak, waardoor de bemanningen aan vijandelijke vuur staan blootgesteld. Bovendien loopt het front op het einde van 1914 vast en de autokanonnen zijn niet geschikt voor de nieuwe gevechtsomstandigheden

die de loopgraafoorlog met zich meebrengt. Ze worden wel nog ingezet om te patrouilleren, maar de overstromde gebieden van West-Vlaanderen maken verplaatsing er niet makkelijker op. Hoewel ze in een stellingenoortug nutteloos blijken, blijven sommige voertuigen aan de divisie-cavalerie verbonden en wordt een gemechaniseerde eenheid toch opgericht. Deze embryonale eenheid legt de basis voor het ACM-korps dat in november 1914 wordt opgericht, waarvoor Henkart de eerste commandant wordt. Het ACM-korps wordt opgericht, waarvoor Henkart de eerste commandant wordt. Het ACM-korps wordt opgericht, waarvoor Henkart de eerste commandant wordt.

65 BRABANT, W., *de... op... cit.*, p. 85.
66 BIL, DRON, M., *Les premiers pas des blindés belges...*, in *Zinn, Museum Nieuw*, 1997, p. 7-22.
70 *Nu de Grote Oorlog versloeg hij generaal en reed hij de 'admiralen' van Strydonck de Wulck' aan. Na de nederlaag van mei 1900 tekst hij naar Groen-Witruis in navolging van de regering-Parket. Hij prospecteert de Belgische troepen die het bezette land zijn overtuide en de later, onder andere, de brigade-Piron vormen.*

De Panzerbefehlswagen IV J tentoongesteld in de hal over de slag om de Ardennen van Bastogne Baracks.
© WH, Jerusalem Destrick-Hoek.

PANZERBEFEHLSWAGEN IV AUSFÜHRUNG J: EEN OVERBLIJFSEL UNIEK TER WERELD

Dit stuk, te zien in Bastogne Baracks, is werkelijk uniek: het is inderdaad het laatste exemplaar van de bevoeringsversie van de Panzer IV J dat vandaag nog bestaat.

Op 11 januari 1934 vraagt het Heereswaffenamt, het directoraat Bepanning van de Wehrmacht, een ondersteuning voor de toekomstige Panzerkampfwagen III te ontwikkelen. De tank moet met een kanon van 7,5 mm met lage mondingsnelheid vuurstenen verliezen. Het voertuig mag niet meer dan 24 ton wegen (het draagvermogen van veldbruggen) en moet op de weg een snelheid van 35 km/u halen. Na tests met verschillende prototypes wordt in 1935 het project van de firma Krupp voor seriebouw geselecteerd: de eerste PzKpfw IV A verlaat de fabriek in oktober 1937. De tank heeft bescheiden afmetingen (7,02 m lengte - 2,88 m breedte - 2,68 m hoogte), kan vijf bemanningleden vervoeren en weegt 25 ton. Aanvankelijk moet de Panzer IV enkel de infanterie ondersteunen. Door de realiteit op het terrein

krigen de bemanningen echter regelmatig met vijandelijke pantservoertuigen te maken. Het korte kanon van 75 mm kan een Frans tank op meer dan 100 meter niet doorboren en wordt dan ook van een efficiëntere loop voorzien. De bepantsering die tijdens de veldtocht in Polen slechts 14,5 en 16 mm bedraagt, wordt voor de Franse campagne snel opgetrokken. De stalen carrosserie wordt 30 mm dik aan de voorkant en 20 mm dik aan de zijkanen. In 1941 vermelden de technische gegevens een bepantsering van 20-30 mm voor de flanken en 50-60 mm voor de koepel en de voorzijde op de E- en F-versies. De F2-verse wordt in 1942 met een lang kanon van 75 mm uitgerust, net als de G-verse.

Tekeningen: © Hilary Louis Doyle, 1993.

De bepantsering van de Panzer IV H wordt naar 80 mm opgetrokken. De tank wordt aangedreven door een Maybach HL 120 TRM-motor van 300 pk met een cilinderhoud van 12 liter. Van de 250 exemplaren in 1940 gaat het tussen 1943 en 1945 naar 8.531 stuks van allerlei versies en de Panzer IV is daarmee de echte spil van de Duitse pantsersystemen. Hij is ook het enige pantservoertuig met koepel dat massaal door de militaire industrie van de nazis vervaardigd kan worden. Heinz Guderian staat dan ook op het behoud van de productie, waardoor de finale meerdering van de Panzerdivisies nog enige tijd kan worden uitgesteld.

De Panzerkampfwagen IV Ausf. J is de laatste versie van de middelgrote Panzer IV-tank die vóór het einde van de Tweede Wereldoorlog in productie gaat; hij verschijnt in juni 1944. Tot maart 1945 worden in totaal 1.758 exemplaren geassembleerd, evenals 278 onderdelen voor de Panzer IV(70)(A) (een versie zonder koepel) en 142 andere voor het Brumbar-aanvalskanon (Brummbär betekent zoveel als 'omgeklakte beer'). Het is een extreem vereenvoudigde versie van de Panzer IV, die de verschrikkelijke verliezen geleden aan het Oostfront moet opvangen. Tijdens de zomer van 1944 heeft de Panzer IV veel van zijn plukken als belangrijkste gevechtstank verloren en van de drie fabrieken die de H-versie produceren, zet alleen Nibelungenwerke de productie van de Ausf. J voort, terwijl Krupp zich op het StuG IV concentreert en de Panzer IV op de Jagdpanzer IV.

Een Panzer IV Ausf. J van de 12. SS-Panzerdivision 'Hitlerjugend' in de buurt van Rouen in de zomer van 1944.
© Bundesarchiv, Koblenz, n. 101-493-2355-10.